

УДК 342.4

М. І. Пришляк
кандидат юридичних наук, доцент кафедри правознавства
Енергодарського інституту державного
та муніципального управління імені Р. Г. Хеноха
Класичного приватного університету

ПРО СПІВВІДНОШЕННЯ ПОНЯТЬ «Правова допомога», «Юридична допомога», «Професійна правнича допомога»

Відповідно до Конституції України, утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави (ч. 2 ст. 3). Важливу роль у забезпеченні реалізації, захисту та охорони прав і свобод людини і громадянина в Україні (як у демократичній, правовій державі) відведено праву особи на професійну правничу допомогу, закріпленому в ст. 59 Конституції України. Саме таким чином воно сформульовано, виходячи зі змісту статті, в редакції закону № 1401-VIII від 02.06.2016 р. [18]. Попередня редакція ч. 1 ст. 59 Основного Закону визначала його як право на правову допомогу [10].

Незважаючи на те, що з прийняттям Закону України «Про безоплатну правову допомогу» від 02.06.2011 р. № 3460-VI термін «правова допомога» отримав своє законодавче визначення, заміна слів «правова допомога» на «професійна правнича допомога» в ст. 59 Конституції України змушує з'ясувати те, наскільки вона є виправданою, в чому відмінності між ними, яким чином зазначені слова співвідносяться з таким, як «юридична допомога». В аспекті зазначеного видається правильним дослідити зміст термінів «правова допомога», «юридична допомога», «професійна правнича допомога», провести порівняльний аналіз між ними, що дасть змогу виробити єдину позицію у цьому напрямі та визначитися щодо доцільності таких змін.

У наукових колах приділяють досить велику увагу проблемі інституту правової допомоги. У цьому сенсі серед останніх слід виділити роботи А.М. Бірюкової, Л.М. Белкіна, Т.Б. Вільчик, І.В. Головань, С.В. Гончаренка, О.М. Каплі, Н.О. Фешик, В.І. Форманюк та інших. Достатньо дослідженою і розробленою є й термінологічна сторона питання, пов'язана з цим (О.А. Бранчук, М.В. Громовчук, М.С. Демкова, В.В. Заборовський, В.М. Ісакова, В.С. Личко, О.І. Коровайко, Н.В. Хмелевська, О.Г. Юшкевич). Проте поява дещо нового для правової галузі терміна «професійна правнича допомога» змушує звернути на нього увагу та розкрити його зміст.

Мета статті – з'ясувати сутність понять «правова допомога», «юридична допомога», «професійна правнича допомога», виявити спільні та відмінні риси між ними задля усунення суперечностей під час використання в законотворчій діяльності.

Ключовим у наведеному переліку слід вважати термін «правова допомога». У такому словосполученні він найшов своє закріплення в редакції Конституції України 1996 року й уособлює один із найбільш затребуваних суспільством напрямів роботи в межах правової галузі. У Законі України «Про безоплатну правову допомогу» (далі – Закон) цей термін уживається у такому значенні, як «надання правових послуг, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод людини і громадянина, захисту цих прав і свобод, відновлення у разі порушення» [17]. Довідково-енциклопедична література пропонує таке визначення правової допомоги:

– представництво та захист у судах та інших державних органах України, надання консультацій та роз'яснень із правових питань, усних і письмових довідок щодо законодавства; складання заяв, скарг та інших документів правового характеру тощо [25].

– сформована в міжнародних відносинах система нормативних та організаційно-правових засобів, що використовуються у співробітництві держав у галузі взаємного надання допомоги у цивільних, сімейних і кримінальних справах, які вимагають здійснення процесуальних дій на території більш ніж однієї країни [2, с. 417].

Не досить однозначний підхід до питання визначення поняття правової допомоги є і в наукових колах. На думку А.М. Бірюкової, С.В. Гончаренко, правова допомога – це будь-який вид правової допомоги, окрім захисту особи від звинувачення у кримінальних справах, який є однопорядковим із правовою допомогою поняттям і не вміщується до останнього [1, с. 21]. О.А. Бранчук та М.С. Демкова в правовій допомозі вбачають будь-які дії, які мають правовий зміст, учиняються визначеними в законі суб'єктами, що мають визначений рівень освіти, спрямовані на реалізацію і захист прав, свобод та законних інтересів особи, яка звертається за допомогою, та мають відповідати визначеним принципам надання [3, с. 9]. На переконання М. Громовчук, І. Рогач, правова допомога – це закріплена в Основному Законі держави та деталізована в поточному галузевому законодавстві сукупність видів юридичної допомоги, що надається адвокатами, нотаріусами, юрисконсультами громадських об'єднань та іншими уповноваженими на це суб'єктами та функціонує

з метою забезпечення реалізації конституційних прав і свобод людини та громадянина, захисту цих прав, а також відновлення їх у разі порушення [6]. Для В.М. Ісакової правова допомога – невід’ємна частина правосуддя, зокрема на його досудовому етапі [8, с. 408]. У її розумінні інститут правової допомоги – один з інструментів доступу до системи правосуддя [8, с. 408]. О.Г. Юшкевич розглядає поняття «правова допомога» в широкому та вузькому розумінні. У широкому розумінні правова допомога – це діяльність, спрямована на реалізацію та захист прав, свобод та законних інтересів заінтересованих суб’єктів, яка здійснюється уповноваженими на те особами чи органами в порядку та у видах, не заборонених законодавством, пов’язана із застосуванням правових норм; у вузькому розумінні – це правові заходи, що здійснюються уповноваженими суб’єктами, спрямовані на конкретну особу, яка перебуває у складних життєвих обставинах та потребує сторонньої допомоги з метою правильної орієнтації в чинному законодавстві, виховання звички свідомого виконання правових норм, що сприяє поліпшенню її життєдіяльності та соціальної адаптації [29, с. 131]. Щодо такої точки зору О.І. Коровайко зауважив, що діяльність втілюється в певних заходах, а заходи реалізуються завдяки певній діяльності. Тому він вважає, що підстави для такого виділення розуміння правової допомоги відсутні. Так, слід вести мову про різні поняття, наприклад, власне «правову допомогу» та заходи правового характеру (форми її реалізації), у яких вона може бути реалізована [11, с. 106].

До недавнього часу в законодавчих актах на противагу словам «правова допомога» активно використовувалися такі слова, як «юридична допомога». Своє закріплення вони отримали на рівні Конституції УРСР 1978 р. (ст. 159), в Кримінально-процесуальному кодексі України від 28.12.1960 р., Законі України «Про адвокатуру» від 19.12.1992 р., які втратили чинність.

У юридичних словниках зустрічаємо такі визначення терміна «юридична допомога»:

– сукупність заходів щодо надання правових послуг юридичним та фізичним особам. Має на меті правильну юридичну орієнтацію у різноманітних правових ситуаціях [23, с. 355].

– система заходів, спрямованих на забезпечення і захист прав та законних інтересів громадян і юридичних осіб, що реалізуються спеціально створеними для цього органами (адвокатурою, нотаріатом, юридичними фірмами і ін.) [19];

– сукупність заходів щодо надання юридичної допомоги громадянам, службовим особам, організаціям, підприємствам, установам тощо для правильної орієнтації в чинному законодавстві, виховання звички свідомого виконання правових норм, зміцнення законності [28, с. 865].

Задля виявлення схожості або ж відмінності між двома термінами доречно з’ясувати те, в чому виражається така допомога. Із такої ж позиції виходить і В.В. Заборовський, зазначивши у своїх дослідженнях, що ключовим моментом у сприйнятті та розумінні понять «правова допомога» та «юридична допомога», а також «правнична допомога» має бути не термін «правовий», «юридичний» чи «правничий», а поняття «допомога» [7, с. 143].

Зміст допомоги становлять конкретні дії, перелік яких зумовлений її особливостями. Закон України «Про безоплатну правову допомогу» правову допомогу уособлює з правовими послугами наданням правової інформації, консультацій і роз’яснень із правових питань, складенням заяв, скарг, процесуальних та інших документів правового характеру, здійсненням представництва інтересів особи в судах, інших державних органах, органах місцевого самоврядування, перед іншими особами, забезпеченням захисту особи від обвинувачення; наданням особі допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації [17]. Зазначені положення найшли своє відтворення в Законі України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [16] від 05.07.2012 р. № 5076-VI у визначеннях таких термінів, як «адвокатська діяльність», «захист», «представництво», «інші види правової допомоги» (ст. 1). У своєму рішенні від 30.09.2009 р. № 23-рп/2009 Конституційний Суд України зазначив, що правова допомога є багатоаспектною, різною за змістом, обсягом та формами і може містити консультації, роз’яснення, складення позовів і звернень, довідок, заяв, скарг, здійснення представництва, зокрема в судах та інших державних органах, захист від обвинувачення тощо [21]. Закон України «Про адвокатуру» [15] пов’язував можливість надання адвокатами юридичної допомоги з такими видами діяльності: наданням консультацій та роз’яснень із юридичних питань, складанням заяв, скарг та інших документів правового характеру, здійсненням представництва в суді, інших державних органах, виконанням обов’язків відповідно до кримінального процесуального законодавства у процесі досудового розслідування та інше (ст. 5). Отож, проведений порівняльний аналіз наданої допомоги, перелік якої визначається законодавчими актами, що діють у різних часових проміжках, засвідчує відсутність будь-яких підстав для розмежування термінів «правова допомога», «юридична допомога» і «професійна правнична допомога». Для них характерний один і той же зміст, основою якого є певна правова (юридична) послуга. Не розмежовує між собою правові та юридичні послуги, позначивши їх як юридичні (правові) послуги, у рішенні від 16.11.2000 р. № 13-рп/2000 і Конституційний Суд України [22]. Як синоніми або ж тотожні за змістом за-

значені терміни сприймаються і в наукових колах [29, с. 130; 13, с. 8], хоча є і протилежні щодо цього погляди. Про необхідність розмежування понять «правова допомога» та «юридична допомога» висловлюється Н.В. Хмелевська [27, с. 145]. На її переконання, правова допомога (за лінгвістикою слова «право») є ширшим поняттям від поняття «юридична допомога», оскільки знаходиться в системі загальнообов'язкових, формально-визначених правил поведінки, які встановлюються, охороняються і гарантуються державою з метою врегулювання найважливіших суспільних відносин [27, с. 146]. Тобто правова допомога конкретизується як вид чи сукупність видів юридичної допомоги, спрямованих на забезпечення реалізації прав і свобод певної людини, громадянина, особи, захисту цих прав і свобод, відновлення у разі порушення [27, с. 147]. Юридичну допомогу Н.В. Хмелевська визначає як аргументовану законодавством, правовими нормами та/чи практичним застосуванням, конкретизовану правознавчим змістом допомоги, спрямовану на забезпечення реалізації, захисту або відновлення конкретного права чи свободи людини, громадянина, особи [27, с. 145]. Вона вважає, що юридичною є не будь-яка допомога, а лише та, що має нормативний характер, тобто для надання якої існує ідентифікована надавачем законодавча підстава [27, с. 145]. Таким чином, співвідношення правової та юридичної допомоги Н.В. Хмелевська визначає як ціле та частину [27, с. 148]. На жаль не можемо погодитися з такою точкою зору, враховуючи наведені вище аргументи.

Заміна ж терміна «правова допомога» на «правничу допомога», як про це зазначено в Пояснювальній записці до проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» (далі – Пояснювальна записка) від 25.11.2015 р. № 3524, зумовлена стандартами української мови, які визначають, що прикметник, застосований для позначення відповідного виду допомоги, походить від іменника, що позначає саму професію особи, яка надає таку допомогу. Іменником для позначення особи, яка надає послуги у сфері права (юридичній), є слово «правник». Отже, саме особи, що належать до правничої професії, надають професійну правничу допомогу [14, с. 13]. У Пояснювальній записці наголошується, що можливість особи отримати високоякісні правничі послуги може забезпечити лише професійний адвокат, який пройшов спеціальну підготовку, а не будь-яка інша особа. При цьому запропонована формула не заперечує права на правничу допомогу загалом, зокрема безоплатну, яку можуть надавати, крім професійних адвокатів, інші фахівці-правники [14, с. 13]. Із наведеного тексту випливає, що термін «правник» є узагальнювальним і об'єднує всіх людей, які сто-

суються професії. Тому не бачимо підстав пов'язувати його суто з діяльністю адвоката. У звичному для нас розумінні йдеться про тих самих юристів. Зауважимо, що саме під такою назвою (код 2421.2) зазначена професія в Класифікаторі професій України ДК 003:2010, затвердженому наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 р. № 327 [9]. І саме День юриста, згідно з указом Президента України від 16.09.1997 р. № 1022/97, як професійне свято щорічно відзначається в державі 8 жовтня.

У сучасній правовій енциклопедії за загальною редакцією О.В. Зайчука юриста позначено як фахівця, який має професійні, тобто фундаментальні, правові знання, що використовуються для потреб того чи іншого виду юридичної діяльності [23, с. 360], а в іншому виданні – як людину з юридичною освітою, правознавця, практичного діяча у галузі права [12, с. 1084]. Великий тлумачний словник сучасної української мови дає визначення таким термінам, як «юрист», «правовик», «правник». Юрист – фахівець із правознавства, юридичних наук; практичний діяч у галузі права [4, с. 1420]. Правовик – фахівець у галузі права [4, с. 917]. Правник – юрист, фахівець із правознавства [4, с. 917]. Тобто всі вони мають однакове значення. Це визнається і фахівцями. На те, що терміни правовий – правничий – правний – юридичний є родо-видовими синонімами, у своїй публікації вказує Н.О. Фецик [26]. Щодо терміна «правничий», то, на її переконання, тут взагалі не має виникати жодних питань [26], навівши як аргумент витяг із тексту вже згадуваної Пояснювальної записки. Досить критично щодо такої її позиції висловився І.В. Головань, «...якщо це синоніми, навіщо взагалі один синонім міняти на інший, перевертаючи догори дригом колосальний масив вітчизняного законодавства?» [5]. Між тим Конституційний Суд України у справі № 1-15/2016 за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України, у частині запропонованих змін до ст. 59 Конституції України щодо заміни слова «правову» словами «професійну правничу», чітко дав зрозуміти, що «пропоновані Законопроектом зміни до статті 59 Конституції України не передбачають скасування чи обмеження прав і свобод людини і громадянина» [20]. З одного боку, з таким висновком можна погодитися, адже заміна слів дійсно жодним чином не скасовує і не обмежує прав і свобод людини і громадянина. Питання полягає в тому, наскільки вона є доцільною й обґрунтованою з позиції термінологічної практики, яка склалася в Україні. На це питання відповіді отримано не було.

У цьому сенсі вважається правильним дослідити саму етимологію терміна «юрист». У наукових джерелах зазначається, що він походить від німецького «jurist», який є похідним від латинського «jus (juris)» – право [24, с. 6]. Будь-яких суттєвих відмінностей між термінами «юридичний» і «правовий», як уважають О.Ф. Скакун, М.К. Подберезький, немає, вони можуть уживатися як взаємозамінні. Різниця лише в тому, що термін «юридичний» – суворий, офіційний, а «правовий» несе більш глибоке етичне, моральне навантаження [24, с. 6]. Без уваги залишився й такий термін, як «юриспруденція», який також має іншомовне походження (лат. «Jurisprudentia» – знання про право) і вживається у значеннях: а) науки про право; б) професійної практичної діяльності юриста [24, с. 6].

Викладене дає можливість дійти висновку, що слова «юридична допомога», «правова допомога», «професійна правничка допомога» є різними за написанням, однак мають близьке лексичне значення, що дає підстави розглядати їх як синоніми. Різні за написанням, однак тотожні за змістом, є слова «правник» та «юрист». Проте останнє є більш давнім і поширеним у позначенні знавців права. Незважаючи на те, що це слово є запозиченим, воно не сприймається серед фахівців як чужорідне та не потребує пояснень щодо свого значення. Отож, якщо за базовий брати саме термін «юрист», то цілком виправданим буде, зважаючи на похідну, в противагу словам «правова допомога», «правничка допомога», використовувати в нормативних актах слова «юридична допомога». Адже такими ж принципом під час заміни терміна «правова допомога» на «правничка допомога» керувалися розробники проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)». Українська філологія не заперечує можливості вживання українських слів як синонімів до запозичених, однак чи виправдано це тоді, коли заміна одного слова на інше спричиняє таку невизначеність, пов'язану з цим у законодавстві України. Уважаємо, що це питання потребує окремого більш детального дослідження науковцями-філологами, зважаючи на ті ж стандарти української мови.

Література

1. Бірюкова А.М., Гончаренко С.В. Щодо проекту закону України «Про правову допомогу», розробленого Міністерством юстиції України: зауваження і пропозиції. *Адвокат*. 2004. № 2. С. 17–20.
2. Большой юридический словарь. Москва: Инфра-М, 2009. 864 с.
3. Бранчук О.А., Демкова М.С. Правова допомога. Зарубіжний досвід та пропозиції для України. Київ: Факт, 2004. 356 с.
4. Великий тлумачний словник сучасної української мови / Уклад. і голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2002. 1440 с.

5. Головань І.В. Правова-правничка або Венеціанська комісія і конституційна філологія. URL: blogs.pravda.com.ua/authors/golovan/56b4e7e4ef53.

6. Громовчук М., Рогач І. Концепція правової допомоги: питання теорії. URL: http://vjhr.sk/archive/2016_5/part_1/26.pdf.

7. Заборовський В.В. Професійна діяльність адвоката – це правова, юридична чи професійна правничка допомога? *Науковий вісник Ужгородського національного університету*: серія: Право / гол. ред. Ю.М. Бисага. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2016. Т. 2, Вип. 38. С. 140–145.

8. Ісакова В.М. Право на правову допомогу як елемент принципу доступності правосуддя. *Форум права*. 2012. № 4. С. 404–410.

9. Класифікатор професій України ДК 003:2010. Затверджено наказом Держспоживстандарту України від 28.07.2010 р. № 327. URL: http://hrliga.com/index.php?module=norm_base&op=view&id=433.

10. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>.

11. Коровайко О.І. Щодо змісту понять «правова допомога» та «право на правову допомогу» в кримінальному процесі України в контексті міжнародних стандартів прав людини. *Актуальні проблеми держави і права*: зб. наук. пр. / редкол.: В.В. Завальнюк (голов. ред.) [та ін.]; відп. за вип. М.В. Афанасьєва. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2016. Вип. 77. С. 102–109.

12. Краткий юридический словарь: 5200 терминов / А. Н. Азрилиян [и др.]; под ред. А. Н. Азрилияна. 2-е изд., доп. Москва: Ин-т новой экономики, 2007. 1088 с.

13. Личко В.С. Поняття та види правової допомоги в Україні: загальнотеоретичне дослідження: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Нац. ун.-т «Одеська юридична академія». Одеса, 2013. 24 с.

14. Пояснювальна записка до проекту Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 25 листопада 2015 року № 3524. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=57209.

15. Про адвокатуру: Закон України від 19.12.1992 р. № 2887-ХІІ (втратив чинність). *Відомості Верховної Ради України*. 1993. № 9. Ст. 62.

16. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 р. № 5076-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 27. Ст. 282.

17. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 р. № 3460-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532.

18. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 02.06.2016 р. № 1401-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 28. Ст. 532.

19. Радько Т. Н. Теория государства и права в схемах и определениях: учебное пособие. Москва: Проспект, 2011. 176 с. URL: <https://constitutional-law.academic.ru/1323>.

20. Рішення Конституційного Суду України у справі за зверненням Верховної Ради України про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) вимогам статей 157 і 158 Конституції України від 20.01.2016 р. № 1-в/2016. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v001v710-16>.

21. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Голованя Ігоря Володимировича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України (справа

про право на правову допомогу) від 30.09.2009 р. № 23-рп/2009. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/v023p710-09/paran54#n54>.

22. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням громадянина Солдатова Геннадія Івановича щодо офіційного тлумачення положень статті 59 Конституції України, статті 44 Кримінально-процесуального кодексу України, статей 268, 271 Кодексу України про адміністративні правопорушення (справа про право вільного вибору захисника) від 16.11.2000 р. № 13-рп/2000. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/v013p710-0>.

23. Сучасна правова енциклопедія / О.В. Зайчук, О.Л. Копиленко, Н.М. Оніщенко [та ін.]: за заг. ред. О.В. Зайчука; Ін-т законодавства Верховної Ради України. Київ: Юрінком Інтер, 2009. 84 с.

24. Скакун О.Ф., Подберезський М.К. Теорія держави і права: Експериментальний підручник. Харків, 1996. 326 с.

25. Український юридичний термінологічний словник. URL: <http://www.marazm.org.ua/document/termin/>.

26. Фецик Н.О. Адвокатська монополія на представництво в судах України – якісно позитивні зміни чи спосіб затягування клієнтів? URL: unba.org.ua/publications/1070-advokats-kamopoliya-na-predstavnictvo-v-sudah-ukraini-yakisno-pozitivni-zmini-chi-sposib-zatyaguvannya-klientiv.html.

27. Хмелевська Н.В. Розмежування понять «правова допомога» та «юридична допомога» як основа цілісної системи правової допомоги. *Вісник Академії адвокатури України*. 2012. № 3 (25). С. 145–148.

28. Юридичний словник / [за ред. Б.М. Бабія, Ф.Г. Бурчака, В.М. Корецького, В.В. Цветкова]. Київ: Гол. ред. укр. рад. енциклопедії, 1983. 872 с.

29. Юшкевич О.Г. Надання правової допомоги як вид соціальних послуг. *Право і Безпека*. 2009. № 1. С. 129–135.

Анотація

Пришляк М. І. Про співвідношення понять «правова допомога», «юридична допомога», «професійна правнича допомога». – Стаття.

У статті піддаються аналізу терміни «правова допомога», «юридична допомога», «професійна правнича

допомога». Досліджено різні наукові погляди щодо з'ясування сутності. Викладено власне бачення щодо створеної штучно «конкуренції» між словами «правова допомога» та «професійна правнича допомога» в законодавстві України. Обґрунтовується можливість використання в чинному законодавстві терміна «юридична допомога».

Ключові слова: правова допомога, юридична допомога, професійна правнича допомога, юрист, правник.

Аннотация

Пришляк М. И. О соотношении понятий «правовая помощь», «юридическая помощь», «профессиональная правоведческая помощь». – Статья.

В статье подвергаются анализу термины «правовая помощь», «юридическая помощь», «профессиональная правоведческая помощь». Исследованы различные научные взгляды по выяснению их сущности. Изложено свое видение относительно искусственно созданной «конкуренции» между словами «правовая помощь» и «профессиональная правоведческая помощь» в законодательстве Украины. Обосновывается возможность использования в действующем законодательстве термина «юридическая помощь».

Ключевые слова: правовая помощь, юридическая помощь, профессиональная правоведческая помощь, юрист, правовед.

Summary

Pryshliak M. I. About the relationship between the concepts of “law aid”, “juristic aid”, “professional legal aid”. – Article.

The article analyzes the terms “law aid”, “juristic aid”, “professional legal aid”. Various scientific views were discovered to clarify their essence. It was outlined own vision regarding the artificially created “competition” between the words “legal law aid” and “professional legal assistance” in the legislation of Ukraine. The possibility of using the term “juristic aid” in current legislation is substantiated.

Key words: law aid, juristic aid, professional legal aid, lawyer, legist.